

POLITYKA OTWARTEGO DOSTĘPU NARODOWEGO CENTRUM NAUKI

Ewa Adaszyńska

Biblioteka Uniwersytetu Zielonogórskiego

20

25 maja 2020 r. Narodowe Centrum Nauki przyjęło politykę otwartego dostępu do publikacji, które powstały jako efekt realizacji projektów badawczych, stypendiów i staży naukowych oraz działań naukowych finansowanych lub współfinansowanych przez Narodowe Centrum Nauki, wyłonionych w konkursach ogłoszonych w czerwcu 2020 r. i finansowanych po 1 stycznia 2021 r.¹

Zgodnie z przyjętą koncepcją NCN wymaga upowszechniania prac w modelu natychmiastowego, otwartego dostępu bez embarga czasowego. Dotyczy to wyników badań, głównie recenzowanych artykułów, materiałów konferencyjnych oraz oryginalnych danych badawczych; nie dotyczy to recenzowanych monografii, rozdziałów książek oraz utworów zebranych.

Centrum realizuje założenia [Planu S](#) przyjęte w 2018 r. przez [cOAlition S](#), której jest członkiem, wspólnie z innymi europejskimi agencjami finansującymi badania naukowe.

NCN przyjmuje, że otwarty dostęp (ang. open access) to darmowy dostęp do publikacji w internecie, ale też możliwość powielania, rozpowszechniania i dowolnego wykorzystania treści przez czytelnika, zgodnie z warunkami licencji praw autorskich CC-BY.

NCN uznaje za zgodne z polityką otwartego dostępu następujące ścieżki publikacyjne:

1. W czasopismach lub na platformach otwartego dostępu zarejestrowanych w repozytorium Directory of Open Access Journal [DOAJ](#).
2. W czasopismach subskrypcyjnych (hybrydowych) pod warunkiem, że Version of Record, VoR² lub Author Ac-

cepted Manuscript, AAM³ zostaną bezpośrednio przez wydawcę lub autora opublikowane w otwartym repozytorium w momencie ukazania się publikacji on-line bez embarga czasowego. Repozytorium musi być zarejestrowane w Open Directory of Open Access Repositories [OpenDOAR](#), a VoR lub AAM posiadać unikalny stały identyfikator (np. DOI, URN, UUID, Handle lub inne). Jeśli wersja zdeponowana w repozytorium i wersja opublikowana są osobnymi wersjami (AAM i VoR), powinny mieć osobne identyfikatory.

3. W czasopismach objętych licencją otwartego dostępu w ramach tzw. umów transformacyjnych, które muszą być zarejestrowane w [ESAC-registry](#), rejestrze prowadzonym przez Efficiency and Standards for Article Charges. Przykładem krajowych umów transformacyjnych są programy pilotażowe podpisane z wydawcami przez Wirtualną Bibliotekę Nauki: pilotażowy program publikowania otwartego Elsevier, program publikowania otwartego Springer, Science Advances - dodatek do licencji Science, Scoap.

Według zasad Planu S czasopisma transformacyjne (ang. *transformative Journals*, TJ) zostaną przekształcone z modelu subskrypcji do otwartego dostępu do 31 grudnia 2024 r.; muszą one spełniać kryteria, które znajdują się w wytycznych planu.

Wybór czasopisma, w którym będą publikowane rezultaty badań finansowanych przez NCN, należy do autora pracy.

Koszty publikacyjne, (ang. *Article Processing Charge*, APC) są kwalifikowalne dla ścieżki 1 i 3; dla ścieżki 2 są to koszty niekwalifikowalne i nie mogą pochodzić ze środków NCN. W przypadku ścieżki 3 dla określonej liczby prac, koszty publikacyjne zostaną pokryte ze środków MNiSW w ramach umowy transformacyjnej *Read and Publish*. W przypadku wyczerpania limitu artykułów w pełnej dotacji, publikowanie otwarte będzie się odbywać ze zniżką 20 proc. dla podmiotu, w którym afiliowany jest autor kore-

1 Zarządzenie nr 38/2020 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki, dostęp: Zarządzenie nr 38/2020 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki, dostęp: https://www.ncn.gov.pl/sites/default/files/pliki/zarzadzenia-dyrektora/zarzadzenieDyr-38_2020.pdf#page=2

2 VoR - wersja manuskryptu opublikowana w czasopiśmie z zestawem czcionek i brandingiem czasopisma lub inaczej wersja opublikowana lub pdf wydawcy

3 AAM - ostateczna autorska wersja manuskryptu po recenzji do opublikowania przez czasopismo, inaczej postprint.

spondencyjny, czyli kierownik projektu lub członek zespołu badawczego. Opłaty za dodatkowe usługi, np. odbitki, kolorowe rysunki w wersji drukowanej itp. nie są kosztami kwalifikowanymi, rozliczane są poza opłatami APC.

Centrum wymaga, aby wszystkie publikacje były otwarte i dostępne na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa, CC-BY 4.0. W ramach umów transformacyjnych można alternatywnie publikować w czasopiśmie na licencji CC-BY-SA (uznanie autorstwa, na tej samej licencji co dzieło oryginalne); w przypadkach uzgodnionych z Centrum dopuszczalne jest opublikowanie pracy na licencji CC-BY-ND (uznanie autorstwa ale bez utworów zależnych).

Informacje na temat zasad archiwizacji czasopism można znaleźć na stronie [Sherpa RoMEO](#). Podstawowy zestaw danych z opublikowanymi artykułami powinien być udostępniany w otwartym repozytorium zgodnie z warunkami licencji Creative Commons Public Domain CC-0, tam gdzie jest to możliwe; ze standardami cytowania danych zawartych w Declaration of Data Citation Principles by [FORCE11](#)

oraz na zasadach zawartych w TOP Guidelines⁴. Wszystkie publikowane metadane muszą spełniać wytyczne dla repozytoriów podane przez [OpenAIRE](#) i zgodne z jego infrastrukturą⁵.

Podczas podejmowania decyzji o finansowaniu projektów naukowych Centrum oceni merytoryczną wartość prac i nie będzie uwzględniać kanału publikacji, jej wpływu, wskaźników czasopism i wydawcy. Jako członek cOAlition S zapewni badaczom niezbędne narzędzia do oceny i weryfikacji zgodności z powyższymi zapisami (tj. Journal Checker Tool).

4 https://mfr.osf.io/render?url=https://osf.io/ud578/?_ga=2.61858286.394824163.1584961409-752096892.1581194886%26direct%26mode=render%26action=download%26mode=render

5 Zenodo, dostęp: <https://zenodo.org/record/6918#.XqfeHf0zblU>

